

ЦЕНТАР ЗА ПОРОДИЧНИ СМЕШТАЈ И УСВОЈЕЊЕ БЕОГРАД

***ПРОГРАМ РАДА ЗА 2017.
ГОДИНУ***

Београд, фебруар 2017. године

Садржај

---

1. Визија и мисија	4
2. Основна полазишта	5
3. Анализа контекста	5
4. Процена снага, слабости, препрека и могућности Центра	10
5. Циљеви развоја Центра у 2017. години	11
<i>Први циљ: Центар послује у складу са законом, остварује ефикасност у финансијском пословању и има услове за несметан рад и остваривање циљева развоја</i>	
6. Програмске активности Центра	13
7. Активности Канцеларије директора	13
<i>Други циљ: Стручне компетенције запослених и хранитеља су у сталом успону и омогућавају виши ниво задовољавања свеобухватних потреба деце на хранитељству</i>	
8. Активности Службе за праћење, процену и обуку хранитељских породица и унапређивање хранитељства	17
9. Кампања за хранитељство	17
10. Процена хранитељских породица	18
11. Развијање знања и вештина стручних радника	21
<i>Трећи циљ: Хранитељи су стекли и примењују нова знања и вештине за бригу о деци на хранитељству, што доприноси бољој функционалности хранитељских породица и развоју деце у складу са њиховим потенцијалима</i>	
12. Израда плана услуга подршке детету и хранитељској породици	24
13. Развијање знања и вештина хранитеља	24
14. Праћење и подршка хранитељским породицама	25
15. Супервизијски рад	28
16. Интерна контрола рада запослених	29
<i>Четврти циљ: Деца на хранитељству имају додатну подршку Центра и оснажена су да партиципирају у заштити и слободно испољавају своје мишљење</i>	
17. Развој различитих облика породичног смештаја	30
18. Права деце на партиципацију и остваривање њихових интереса	31
19. Подстицање развоја и напредовања деце кроз едукативне и друге програме	32
<i>Пети циљ: Креативни и истраживачки рад Центра је покретач позитивних промена и напретка у хранитељству</i>	
20. Иновативност као изазов	34
21. Креирање програма обуке	34
22. Истраживања	34
23. Пројектне активности	35
24. Унапређивање базе података	36
25. Јавност рада	36
26. Очекивани резултати	37

«Деца – то су наше сутрашње судије»

Горки

Центар за породични смештај и усвојење Београд (у даљем тексту: Центар) улази у девету годину рада на изградњи система квалитета хранитељства. У односу на почетне године након формирања, девету годину рада одликује стабилан модел хранитељства, изграђени стандарди и лични печат у систему социјалне заштите.

Визија Центра

Одрастање деце у подстицајном породичном окружењу које им пружа подршку и подстицаје за оптимални развој њихових потенцијала, могућност да обликују своју будућност и постану активни чланови друштва.

Мисија Центра

Изградња система квалитета заштите деце на хранитељству путем јачања компетенција хранитеља, остваривањем стандарда за хранитељство, развијањем мреже хранитељских породица, пружањем стручне подршке деци и хранитељима, успостављањем ефикасног праћења развоја деце и оснаживањем деце за превладавање тешких искустава.

Остваривање визије и мисије Центра под непосредним је мониторингом који се врши у односу на успехе деце у превладавању последица животних искустава и остваривања њихових развојних задатака, односно остваривања задатака хранитеља и стручњака Центра, како би резултати деце били у складу са њиховим потенцијалима.

ОСНОВНА ПОЛАЗИШТА

Програм рада Центра за 2017. годину ослања се на стабилну основу коју је Центар стекао током претходног развоја и достигнутог степена реформе у области хранитељства, и то на:

- Јасан теоријски концепт хранитељства;
- Професионалне компетенције запослених;
- Успостављене мреже хранитељских породица на територији за коју је Центар надлежан;
- Постигнуте резултате у досадашњем раду;
- Сопствене снаге.

Програм рада за 2017. годину омеђен је и ограничавајући за развој због:

- отежавајућих услова за рад Центра;
- предстојећих увећаних проблема због смањења запослених у 2017. години и ограничавања новог запошљавања;
- неусаглашености закона и подзаконских аката;
- преоптерећености запослених и пада мотивације.

АНАЛИЗА КОНТЕКСТА

Актуелни положај Центра

Од оснивања (2008. године) Центар је имао континуирани раст и развој, пре свега у области развоја квалитета хранитељства. Сви резултати постигнути су изузетном посвећеношћу и преданошћу запослених, јер се рад Центра одвија са константно смањеним бројем запослених.

1. Кадровски потенцијал

Актуелно, недостатак кадрова представља озбиљну претњу за даљи рад Центра и остваривање минималних стандарда. Надлежно министарство утврдило је максималан број запослених који износи 41, што је испод стандарда дефинисаних Правилником о хранитељству, односно 10 запослених мање. Током прошле године два стручна радника су отишла у пензију, чија радна места нису попуњена, а један (од два радника у рачуноводству), напустио је Центар због неусаглашавања којефицијента са школском спремом. У току 2017. године, два стручна радника су најавила одлазак на нова радна места уколико буду изабрана у одговарајућа звања на факултету – у току је конкурс. Директор Центра планира одлазак у пензију средином године. Дакле, уместо 41. радника, у 2017. години биће 35 запослених јер до сада надлежно министарство није одобрило попуњавање ни једног упражњеног места.

Ова ситуација уводи Центар у озбиљну кризу која ће се одразити, пре свега, на повећање обима делатности, односно проширивање мреже хранитељских породица и смештај деце.

Одлазак квалитетних људи из Центра, као и непризнавање стручних квалификација које су запослени стицали последњих година (магистратура, докторат, породични терапеут – којима није увећан коефицијент у складу са Уредбом о коефицијентима), демотивише запослене да раде на свом стручном усавршавању. Наиме, раније стечена стручна звања су запосленима призната, што додатно прави разлику међу запосленима. Такође, минули рад се селективно примењује, што је још једна неприхватљива разлика међу запосленима. Једном броју запослених је, који су радили у центрима за социјални рад, признат минули рад али није извршена исплата за ранији период.

Решавање ових проблема који се односе на запошљавање радника, као и примена Уредбе о коефицијентима, односно елиминисање неоправданих разлика у зарадама, у „рукама“ је надлежног министарства. Рестриктивна пракса односи се и на све друге установе у систему социјалне заштите, што додатно обесхрабрује и не улива оптимизам да ће у 2017. години бити другачије.

Табела 1. Пројекција броја запослених у 2017. години

	Број радника према решењу МИНРЗС	Број запослених на дан 31.01.2017	Пројекција броја запослених на дан 31.12.2017. године
Директор	1	1	1
Дипломирани правник-секретар	2	1	1
Саветник за хранитељство	20	14	13
Реализатор едукативних програма	8	7	6
Супервизор	4	4	4
Реализатор едукативних програма за стручне раднике	2	2	2
Аналитичко – истраживачки послови и послови извештавања на нивоу Републике	1	1	1
Финансијско-рачуноводствени радник	2	1	1
Административни радник	1	1	1
Возач	4	4	4
спремачица	1	1	1
УКУПНО	46	37	35

2. Стручне компетенције

Капацитети установе за пружање услуга, сагледани кроз постојећа радна места, стручни профил запослених и стручне квалификације, показује снагу људских ресурса Центра. Највећи број стручних радника чине социјални радници. Значајан број радника је кроз више нивое академског образовања и друге видове стручног усавршавања стекао специфична знања која примењује у раду са хранитељским породицама.

Табела 2. Структура запослених

	Број запослених
Руководећи кадар	1
Стручни радници	28
Финансијско – рачуноводствени и административни радници	2
Технички радници	5
Остало	1
УКУПНО	37

Табела 3. Стручни радници

	Број запослених
Социјалних радника	11
Психолог	6
Школски педагога-психолог	2
Педагог	1
Спец.педагога	1
Социолог	1
Дефектолог	1
Професора разредне наставе	3
Дипломирани правник	2
УКУПНО	28

Табела 4. Стечена стручна звања запослених

	Број запослених
Доктор политичких наука	1
Магистар социјалног рада и социјалне политике	1
Мастер	4
Специјалиста медијације	4
Породични системски психотерапеут	2
Породични саветник	1
УКУПНО	13

Центар улаже у развој стручних компетенција запослених. Сви запослени укључени су у програме стручног усавршавања. У овој области запослени се највише ослањају на програме и стручна знања запослених у Центру, односно Центар прати потребе запослених и припрема се изградом и акредитацијом одговарајућих програма. Центар је током прошле године сопственим средствима обезбедио пет спољних експерата који су заједно са запосленима из Центра радили на новим програмима, чија се акредитација очекује у 2017. години.

Центар је власник 8 акредитованих програма обуке. Такође, аутори два акредитована програма из области хранитељства које су радиле друге институције су актуелно запослени у Центру, а већи број програма је у припреми за акредитацију.

Центар је од оснивања издао:

- 6 приручника;
- 9 брошура за хранитеље;
- Пакет Информатора о детету на хранитељству;
- Водич: Вредности у хранитељству које нас воде до успеха
- Зборник радова са Интернационалне конференције „Изазови хранитељства на почетку 21. века“
- Часопис „Искорак“ - 4 броја
- На мађарском језику: Приручник за хранитеље; Информатор за хранитеље и Информатор о детету
- На енглеском језику: Зборник радова са Интернационалне конференције „Изазови хранитељства на почетку 21. века“
- Приручник „ Сигурним кораком до хранитељства“ - друго издање

Поред тога Центар је снимио документарни филм о специјализованом хранитељству „Пуним срцем“. За потребе кампање штампани су плакати, лифлети, и други пропагандни материјали. Посебан допринос раду и информисаности запослених и хранитеља даје часопис Искорак који Центар издаје већ три године.

3. Унутрашња организација Центра

У складу са прописима којима је делатност Центра уређена, као и потребама корисника, расположивим кадровским и просторним условима и тежњом да се обезбеди стручно, ефикасно и усклађено вршење делатности, Центар је посебним актом уредио унутрашњу организацију кроз следеће организационе јединице:

1. Канцеларија директора
2. Служба за процену, праћење, подршку и обуку хранитељских породица и унапређивање хранитељства.

У оквиру Службе формиране су радне јединице за обављање послова ван Седишта Центра и то:

1. Радна јединица Ваљево за територију Колубарског округа и општину Коцељева;
2. Радна јединица Лозница за територију Мачванског округа (без општине Коцељева);

У оквиру РЈ Лозница формирана је Канцеларија за општину Шабац, Владимирци и Богатић.

Анализа законодавне регулативе – Центар је и даље, шест година после доношења Закона о социјалној заштити, без одговарајућих подзаконских аката који су неопходни за потпуно преузимање надлежности, што се одражава на обим и квалитет услуга подршке деци без родитељског старања. Отежавајуће околности које се огледају у недостатку усаглашених подзаконских аката, пре свега Правилника о хранитељству са Законом о социјалној заштити, али и подзаконских аката за област усвојења и породичног смештаја за одрасле, онемогућава преузимање свих обавеза Центра у складу са законом. У области хранитељства тешкоће ће се и даље испољавати у области процене хранитељских породица и издавања лиценце, поновне процене, остваривања права деце и хранитеља, развоја различитих облика хранитељства и др.

Центар активно учествује у припреми измена и допуна Правилника о хранитељству, али на жалост, финализирање овог значајног подзаконског акта није извесно. У међувремену ескалирају проблеми:

- Великом броју хранитеља из Београда није годинама уплаћиван допринос за пензионо осигурање;
- Касни се са доношењем решења о смештају по неколико месеци, што хранитеље доводи у тежак положај у погледу задовољавања и основних потреба деце;
- Усложњава се проблем регрутовања нових хранитељских породица и продужује период процене и доношења одлуке о општој подобности;
- Недостатак кадрова у центрима за социјални рад (посебно правника) утиче на пролонгирање доношења решења у области хранитељства, тако да се продужава период од проналажења хранитељске породице до смештаја детета, и др.

Просторни капацитети Центра, иако су повољнији у односу на претходне године због побољшања услова који су били угрожавајући због прокишњавања крова, као и набавке одговарајуће опреме и намештаја, нису задовољавајући јер не задовољавају потребе запослених, као и хранитеља. Велики број стручних радника у једној канцеларији веома отежава радни процес и продуктивност запослених. У радним јединицама је нешто боља ситуација што се комфора тиче, но за њих се простор изнајмљује, што изазива друга ограничења и проблеме у погледу дужине коришћења, као и трошкова и динамике плаћања која није у складу са очекивањима станоодаваца.

ПРОЦЕНА СНАГА, СЛАБОСТИ, ПРЕПРЕКА И МОГУЋНОСТИ ЦЕНТРА

Претходни период је за Центар био веома динамичан, због успостављања делатности и увођења стандарда за хранитељство, али и амбиција и посвећености запослених да обезбеде квалитет, што је резултирало позитивним резултатима који представљају дугорочне ослободитеље из којих Центар црпи снаге за будућу праксу.

Снаге

- Позитивно досадашње искуство у изазовним ситуацијама;
- професионализам стручних радника;
- креативност и иновативност;
- сопствени ресурси за едукације запослених и хранитеља;
- стабилност установе у финансијском пословању и законитости рада;
- развијена мрежа сарадње;
- препознатљивост и углед установе у систему социјалне заштите и широј јавности.

Центар је, од Удружења стручних радника социјалне заштите, добио повељу за допринос у развоју система социјалне заштите, а директор Центра преу награду за лични допринос развоју социјалне заштите у Србији.

Слабости и препреке

Слабости које су препознате као озбиљна претња будућем раду Центра изазване су рестриктивном политиком развоја социјалне заштите, услед економских тешкоћа. Дужина трајања одређених проблема може озбиљно да угрози све постигнуте резултате у развоју хранитељства, на које смо били поносни и који су препознати и ван граница наше земље.

Слабости:

- недовољан број запослених у односу на делатност, и тенденција даљег смањења;
- недостатак хранитељских породица за прихват деце са сметњама у развоју;
- исцрпљеност запослених и слабљење ентузијазма, на шта утичу и неправедна решења у погледу зарада запослених;

Препреке

- недостатак подзаконских аката без којих није могућ даљи развој;
- немогућност новог запошљавања стручних радника у складу са повећањем броја хранитељских породица – мањак стручних кадрова.

Могућности

Проблеми с којима се суочава Центар захватили су цео систем социјалне заштите. Проблем недостатка кадрова у неким другим установама у систему социјалне заштите је још израженији, посебно у центрима за социјални рад с којима смо веома повезани, што такође утиче на заштиту деце на хранитељству.

- укључивање свих актера у систему социјалне заштите и иницирање и залагање код надлежних за решавање проблема запошљавања;

- повезивање центара за породични смештај и усвојење у Србији и заједничко залагање према надлежном министарству за доношење релевантних подзаконских аката;

- коришћење невладиног сектора за обезбеђивање средстава за проширивање активности Центра за популарисање и унапређивање хранитељства.

Анализа контекста и резултата рада Центра у протеклом периоду као и процена потреба у 2017. години усмерава ка активностима које су и претходних година фаворизоване, имајући у виду да постоји и континуитет неких активности које захтевају наставак у овој години, пре свега:

1. Спровођење различитих видова кампање за поједине облике хранитељства и обезбеђивање заинтересованости и селектовање већег броја квалитетних хранитељских породица;

2. Наставак позитивног тренда смештаја деце са сметњама у развоју и интензивнији развој различитих облика хранитељства;

3. Интензивирање подршке хранитељским породицама у ризику од прекида смештаја и развој различитих врста подршке деци и породицама;

4. Повећање степена остваривања права деце и хранитеља;

5. Наставак аналитичко истраживачког рада с циљем унапређивања праћења ефеката рада Центра на подршци хранитељским породицама и резултата напредовања деце на хранитељству.

ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ЦЕНТРА У 2017. ГОДИНИ

Општи циљ

Центар је очувао ниво квалитета хранитељства и проценат деце која су на смештају у компетентним хранитељским породицама и која остварују развојне задатке у складу са својим потенцијалима.

Посебни циљеви

1. Центар послује у складу са законом, остварује ефикасност у финансијском пословању и има услове за несметан рад и остваривање циљева развоја;

2. Стручне компетенције запослених и хранитеља су у сталном успону и омогућавају виши ниво квалитета задовољавања свеобухватних потреба деце на хранитељству;

3. Хранитељи користе стручну подршку Центра и стичу специјализована знања за задовољавање потреба деце, што доприноси бољој функционалности хранитељских породица и развоју деце у складу са њиховим потенцијалима;

4. Деца на хранитељству су сарадљивија, разумеју своја права, партиципирају у заштити и слободно испољавају своје мишљење;

5. Креативни и истраживачки рад Центра је покретач позитивних промена и напретка у хранитељству.

ПРОГРАМСКЕ АКТИВНОСТИ ЦЕНТРА У 2017. ГОДИНИ

Активности Канцеларије директора

Први циљ

Центар послује у складу са законом, остварује ефикасност у финансијском пословању и има услове за несметан рад и остваривање циљева развоја

1. Припрема седница органа управљања

Законитост рада као једног од циљева Центра остварују органи управљања Центра у међусобној сарадњи и подељеној одговорности, транспарентности и осавремењивањем свог рада. У циљу законитог функционисања Центра и остваривања редовних активности, веома је значајно благовремено доношење одлука органа управљања, целовито и благовремено извештавање Управног и Надзорног одбора о раду установе и свим битним променама од значаја за функционисање установе, као и праћење евентуалних измена закона и подзаконских аката.

Одговарајуће службе Центра посебно ће се старати да благовремено и истинито припреме и презентују органима управљања Извештај о раду Центра, Програм рада Центра, Извештај о финансијском пословању, Финансијски план, План јавних набавки и друге извештаје и програме од значаја за рад Установе, као и на захтев органа управљања.

У марту истиче мандат члановима Управног и Надзорног одбора. Центар ће о томе благовремено обавестити оснивача, како би се приступило конституисању нових органа управљања и обезбедио несметан рад установе.

У јуну истиче мандат директору Центра, тако да ће Центар и органи управљања благовремено предузети активности око расписивања конкурса и избора директора Центра.

Рок: континуирано

2. Финансијско-рачуноводствени послови

Центар ће обезбедити пословање установе у складу са законом, планираним и обезбеђеним средствима према Финансијском плану, старати се о правовременом и реалном планирању средстава и достављању захтева Министарству за обезбеђивање истих, као и правдању утрошених средстава.

Радници на финансијско рачуноводственим пословима пратиће остваривање финансијског плана, као и промене током године у погледу прилива средстава и благовремено вршити припреме за измену и допуну финансијског плана.

Рок: континуирано

3. Спровођење Плана јавних набавки

План јавних набавки за 2017. годину је у сагласности са законом, Програмом рада и финансијским планом Центра. Сва опредељена средства у плану јавних набавки задовољавају пројектоване потребе Центра.

На основу Плана јавних набавки спроводиће се комплетна и са законом усаглашена процедура јавних набавки, имајући у виду и измене у релевантним законима.

Поштовање новог закона о јавним набавкама подразумева транспарентност у виду уношења Плана јавних набавки у апликативни софтвер, оглашавање јавних набавки на Порталу јавних набавки, квартално извештавање Управе за јавне набавке о спроведеним поступцима и закљученим уговорима, као и слање Извештаја о извршењу Плана јавних набавки како Управи за јавне набавке тако и Државној ревизорској институцији.

Рок: континуирано

4. Обављање послова из домена безбедности и здравља на раду

Због одсуства од годину дана радника који је обављао ове послове и који има завршену одговарајућу обуку, Центар ће ове послове у текућој години обављати ангажовањем лица по уговору.

Рок: континуирано

5. Рад на остваривању права запослених и пружалаца услуга

Поред обављања послова из радног односа за запослене, давања мишљења о законским прописима и обавештавања запослених о релевантним прописима, Центар ће радити и на остваривању права пружалаца услуга. С обзиром на смањење и укидање бројних права хранитеља намеће се потреба добијања прецизних тумачења појединих одредби закона, као и покретање иницијатива за боље уређење или остваривање већ утврђених права.

Посебан изазов је праћење и остваривање права на уплату доприноса за пензионо осигурање хранитеља. Центар ће интензивирати сарадњу са ГЦСР у Београду и РФ ПИО, како би се обезбедила уплата за све хранитеље. Проблеми у овим исплатама су још један разлог за усаглашавање Правилника о хранитељству са законом и преузимање исплата хранитељима.

Рок: континуирано

6. Информисање јавности

Рад Центра је јаван. У складу са Законом о јавном информисању, Центар ће и даље информације о свом раду и догађајима из ове области, пласирати путем Сајта и јавним наступима у медијима, учешћем на конференцијама и другим стручним скуповима у земљи и иностранству.

Рок: континуирано

7. Издавачка делатност

Центар, у складу са могућностима, сваке године припреми издања која су, пре свега, намењена хранитељским породицама и стручним радницима, као значајно средство за унапређивање компетенција за хранитељство.

У 2017. години планирају се следећа издања:

1. Пет приручника и то:
  - за саветнике;
  - за хранитеље који брину о деци са изазовним понашањем;
  - за хранитеље који брину о деци са сметњама у развоју;
  - за хранитеље који брину о деци са ризиком од суицида;
  - за стручне раднике на тему примене саветовања у раду са ХП.
2. Два броја часописа „Искорак“
3. Материјал за кампању за хранитељство – информатор, плакат, рол ап;
4. Прописане обрасце за евиденцију и документацију.

Центар планира снимање и приказивање документарног филма о хранитељству, спотова и радио цингла.

Центар ће наставити са издавањем Часописа „Искорак“ чије прво издање је било у 2014. години. Овај часопис је конципиран с циљем информисања и упознавања са

теоријом и стручном праксом у области заштите деце без родитељског старања. Поред стручњака у Центру, часопис добијају сви хранитељи.

Средства за издавачку делатност планирана су из буџетских и средстава донатора.

Рок: друга половина године

8. Стручни састанци

Директор Центра ће, на основу снимљених потреба запослених за стручним усавршавањем, као и предлога супервизора, донети План стручног усавршавања запослених у Центру.

Овај план ће пратити и потребе за лиценцирањем радника, те равномерно учешће запослених на стручним скуповима, семинарима и едукацијама. За унапређивање рада Центра важна је размена стручних знања. Поред тога, Центар ће наставити са праксом самосталног организовања стручних скупова са својим стручним радницима, као и у сарадњи са спољним сарадницима у циљу размене стручних знања и искустава.

Рок: континуирано

9. Остали послови

Центар ће подносити иницијативе за подзаконска акта из надлежности министарства како би се област хранитељства уредила на адекватан начин и у складу са потребама праксе, као и редовне захтеве за попоњавање слободних радних места.

Наставиће се пракса ангажовања приправника за обављање стручне праксе чиме се ублажава проблем недостајућег стручног кадра.

Центар ће развијати активности популарисања хранитељства и друге активности за децу за које ће средства обезбеђивати из донација.

Ублажавање материјалних и других тешкоћа деце и хранитеља, као и задовољавање неких потреба деце за школовањем или лечењем, биће решавано кроз обезбеђивање средстава од донатора.

Рок: континуирано

Активности Службе за процену, праћење, подршку и обуку хранитељских породица и унапређивање хранитељства

Други циљ

Стручне компетенције запослених и хранитеља су у сталном успону и омогућавају виши ниво задовољавања свеобухватних потреба деце на хранитељству

1. Кампања за хранитељство

Хранитељски ресурс којим Центар располаже није довољан да се задовоље целокупне потребе за смештајем деце. Проблем се испољава нарочито кад су у питању различити облици хранитељства – посебно хранитељство уз интензивну и додатну подршку, као и повремено и ургентно хранитељство. За развијање других облика хранитељства, поред стандардног, важно је да се донесу одговарајућа подзаконска акта која ће прецизније уредити стандарде за различите облике хранитељства, као и финансирање. Упркос томе, Центар има развијене ове облике хранитељства, који функционишу уз интензивнију подршку Центра, а финансирају се као стандардно хранитељство. Чекање да се донесу акта доводи у питање адекватно збрињавање и одрастање великог броја деце. Имајући то у виду, Центар настоји да развија хранитељство за сву децу и све време врши припреме како би и деца са сметњама у развоју у већем обиму одрасла у хранитељским породицама. Центар је носилац низа активности у овом правцу на територији целе Републике, пре свега, креирања програма и обуке професионалаца и хранитеља за бригу о овој деци.

Ново време доноси и нове потребе. У Србији је све више избеглица/миграната, међу којима је велики број деце која су без пратње родитеља, или се на путу миграције растају од својих родитеља. Ова деца су у стању високе трауматизације, а међу њима има и мале деце укључујући и бебе, за које је веома важно да се збрињавају у породице, до спајања са својом породицом.

Центар је успоставио сарадњу са две међународне организације: Међународним комитетом спаса (IRC) и Save the Children, с којима реализује пројекте у циљу јачања ресурса Центра, и обезбеђивања хранитељских породица за децу избеглице/мигранте без пратње. Једна од активности која се реализује у сарадњи са IRC је организовано вођење кампање за хранитељство.

Задатак Центра је да шири сарадњу у циљу бољег информисања и досезања до циљних група које су потенцијални квалитетни хранитељи. Поред популарисања хранитељства и селекције хранитеља за децу из наше земље, предвиђене су и активности које су фокусиране на селектовање хранитеља за децу избеглице/мигранте.

Активности

- 1.1. Израда програма кампање за 2017. годину;
- 1.2. Израда и штампање промотивног материјала за кампању – лифлета, банера, плаката;
- 1.3. Снимање документарног филма о хранитељству;
- 1.4. Припрема спота и радио цингла;
- 1.5. Сарадња са медијима – избор сарадника за сарадњу са медијима и потписивање протокола о сарадњи који обухвата емитовање филма, спота, као и организовање емисија о хранитељству;
- 1.6. Састанци са појединим циљним групама – постојећих хранитеља, заинтересованих грађана, представницима амбасада земаља из којих су избеглице, у циљу упознавања са културом и припремом хранитеља за адекватну бригу о овој деци.
- 1.7. Организовање конференције за штампу и почетка кампање;
- 1.8. Ажурирање сајта Центра и појачање садржајима који су усмерени на популарисање хранитељства и позив грађанима за укључивање у хранитељство.
- 1.9. Отворена врата – одређивање пријема заинтересованих кандидата једном недељно и стручног тима који ће обављати разговоре са заинтересованим грађанима;
- 1.10. Посебна промотивна активност у наредном периоду биће усмерена на популарисање ургентног, специјализованог, као и повремениог хранитељства.

Рок: јануар – април

2. Процена хранитељских породица

Центар наставља са применом модела процене хранитеља, који је установљен у процесу реформе система хранитељства.

Издавају се два нивоа процене:

- Опште подобности за стицање лиценце за хранитељство;
- Подобности за наставак лиценце и одржавање хранитељства.

Континуирана процена која се врши током праћења и подршке подразумева и континуирани рад на предузимању мера за подршку породицама које немају развијене компетенције, или се налазе у кризи.

Центар настоји да током ових активности задржи приступ селекције квалитетних хранитељских породица, што значи да све породице за које се процени да неће моћи да испуне стандарде за хранитељство у погледу услова, као и стандарде који се односе на компетенције за хранитељство, неће добити општу подобност, односно лиценцу. Од почетка рада Центра, било је осцилација, али је све време висок проценат кандидата који добијају негативну одлуку о општој подобности. Последње две године бележи се раст у корист позитивних одлука.

Веома је одговоран задатак Центра у процени хранитељских породица које већ брину о деци у смислу продужетка или одузимања лиценце, када породица нема компетенције за хранитељство. Иако број хранитељских породица није велики кад је у питању одузимање лиценце, важно је благовремено реаговање и подршка породицама, односно превенирање одузимање лиценце, кад год је то могуће, јер то за последицу има прекид хранитељства и увођење детета у нове промене и нова трауматска искуства. С друге стране, потребно је извршити процену и благовремено реаговати, ако нема изгледа да се ствари поправе, јер је у таквим породицама дете већ увучено у породичну кризу и треба га што пре припремити и наћи нову породицу.

Оправдано је, и у интересу деце, задржати постојећи ниво квалитета процене, али се отвара и питање шта су нове могућности које процес процене могу учинити ефикаснијим.

Поступак процене који није усаглашен са Законом о социјалној заштити, односно регрутовање кандидата које иде преко центра за социјални рад, ограничавајући је за активности Центра са кандидатима у фази интересовања и предаје захтева. Често сродници буду упућени у Центар с циљем побољшања материјалног статуса, што додатно отежава процену, нарочито када се ради о сродницима који већ годинама брину о детету као старатељи.

Модел процене који Центар примењује, подразумева комбиновани приступ и процену кандидата/хранитеља током реализације програма обуке. Досадашња искуства указују на добре резултате овог модела. Међутим, недостатак кадрова у Центру одражава се на примену свих метода процене и начина који би био најефикаснији. Сви реализатори едукативних програма су и саветници за хранитељство, односно неки имају и пун фонд породица, тако да нису увек у могућности да обаве кућне посете пре почетка реализације програма, или да имају више кућних посета, као и индивидуалних разговора са кандидатима током обуке. Ограничења иду и из разлога недостатка аутомобила и возача.

С обзиром на планиране активности у 2017. години, уз подршку НВО и кроз пројектне активности, могуће је процену кандидата унапредити на следећи начин:

- 2.1. Подићи ниво информисања заинтересованих грађана и кандидата за хранитељство: шире информисање о хранитељству на фокус групама, отвореним вратима, дељење лифлета са основним информацијама, информисање путем електронске форме, објављивање одговора кандидатима на сајту Центра и сл.

- 2.2. Увести праксу прибављања препоруке за кандидате за хранитељство – сачинити огледно писмо са питањима препоручиоцима – особама из окружења кандидата за хранитељство;
- 2.3. Током континуиране процене хранитеља, појачати рад на едукацији хранитеља и процени учења и напредовања у развоју компетенција за хранитељство – користити што више давање задатака и упућивање хранитеља на учење и проверу резултата учења;
- 2.4. Редовно вршити обуке хранитеља почетника, али и осталих, о стандардима за хранитељство;
- 2.5. Обавезно у континуирану процену и поновну процену за продужење лиценце укључити мишљење детета. За адекватно учешће детета припремати дете како би научило и прихватило сопствено учешће као део своје одговорности за одлуке о његовом животу;
- 2.6. Због недостатка стручних радника и очекиваног смањења у овој години, иако број деце и хранитеља расте, супервизори и саветници (супервизанти) припремиће планове рада за 2017. годину у којима ће планирати и друге облике праћења и подршке деци и хранитељима: сусрети са старијом децом у Центру, састанци са хранитељима у Центру, састанци у другим установама у којима деца бораве, центрима за социјални рад и сл.
- 2.7. Број контаката са хранитељским породицама повећати увођењем пружања подршке и информисања путем електронске поште – сваки саветник треба да обезбеди мејл адресе и своју групу хранитеља информише, или појединачно комуницира и те активности бележи у Дневник рада.

Упркос проблемима због недостатка кадрова, неопходно је обезбедити учешће целокупног стручног тима у процени опште подобности и приликом поновне процене. Проблем обезбеђивања комплетног тима постоји у РЈ Ваљево и Лозница, због чега ће стручни радници и то психолог и педагог из Седишта Центра реализовати део послова у поступку процени у овим РЈ.

Због свих тешкоћа које се испољавају, почев од мањег броја стручних радника, подељених задатака у процени са ЦСР, који процес започиње и завршава, те неадекватне селекције кандидата, тешкоћа чији су извори сложене потребе деце и несналажење хранитеља, и слично, није могуће квантитативно одредити број нових хранитељских породица у 2017. години. Овим програмом постављен је циљ одржавања постојећег нивоа и спречавање урушавања система, јер су тешкоће због смањења запослених озбиљан ризик и сметња даљем развоју. За то је потребно око 100 хранитељских породица. За обезбеђивање овог броја нових хранитељских породица планира се реализација обуке за 8 група у Београду и 4 у радним јединицама Центра.

С обзиром на значај процене за успех хранитељства и квалитет живота детета, значајно је све капацитете Центра и снаге појединаца усмерити на квалитет хранитељства који није могућ без адекватне процене.

Тешку ситуацију могли би добрим делом ублажити када би надлежно министарство усагласило подзаконски акт са законом, што значи да би целокупан поступак процене хранитељских породица водио ЦПСУ.

Рок: Континуирани задаци

3. Развијање знања и вештина стручних радника

Тежња ка квалитетном хранитељству, што би требало да обележи 2017. годину, базира се на стеченом искуству и унапређеним знањима стручних радника која се огледају у квалитетнијем сагледавању потреба деце и уверењу да је сваком стручном раднику потребно додатно учење како би подигао ниво својих компетенција, а тиме и ниво заштите деце. Искуства су нас усмерила ка новим потребама – учења како своја знања пренети на хранитеље који непосредно раде са децом. Задатак саветника за хранитељство није само да прати и процењује хранитељску породицу како остварује хранитељство, већ да је научи како да најбоље обавља хранитељске задатке. Укратко – фокус је на учењу стручних радника који преносе знања и уче хранитеље.

Развој стручних компетенција континуирани је задатак Центра. Изградња система квалитета рада Центра у великој мери је у корелацији са стручним компетенцијама запослених, те развијања компетенција хранитеља, што је у директној вези са квалитетом заштите деце на хранитељству. Стога је брига о сталном стручном усавршавању запослених и хранитеља континуирани задатак који Центар обавља и на основу анализа потреба стручних радника и хранитеља. Планирање стручне обуке важан је чинилац и стицања услова за добијање и продужетак лиценци, како за стручне раднике тако и за хранитеље.

Стручни радници Центра ће током 2017. године бити укључени у следеће области стручног усавршавања:

- Подршка хранитељима који брину о деци са изазовним понашањем;
- Подршка хранитељима који брину о деци са сметњама у развоју;
- Подршка хранитељима који брину о деци са ризиком од суицида;
- Саветодавни рад у хранитељству – примена саветовања у раду са хранитељским породицама.

У припреми је и очекује се издавање приручника за саветнике који ће обезбедити подршку свим новим стручним радницима, али и постојећим као водич за стручну праксу, што ће такође, допринети стручном усавршавању запослених.

Стручно усавршавање запослених наставља се према потребама и укључивањем у стручне скупове који се организују у области социјалне заштите, учешћем на конференцијама, пројектним активностима и састанцима. За стручне раднике који раде на правним и финансијским пословима, обезбеђује се учешће на стручним скуповима из ових области.

За све стручне раднике обезбеђује се стручна литература – часописи и нова издања за која постоји потреба запослених.

Посебан вид стручног усавршавања постиже се кроз усаглашавање стручне праксе и стручног рада. Ова потреба посебно је изражена код свих актера – учесника заштите детета на хранитељству: саветника, хранитеља и водитеља случаја, као и детета. Неколико тема наметнуло се као важно за заједничко сагледавање:

- Идентитет детета (разлике у стручним ставовима – да ли деца треба да ословљавају хранитеље са мама и тата, и сл.);
- Емоционално везивање деце – посебно везивање за хранитеље деце за коју се планира усвојење или повратак у биолошку породицу и контакти са хранитељима након прекида хранитељства;
- Партиципација деце – уважавање мишљења детета – најбољи интерес детета;
- Заједничко планирање услуга – партиципација свих актера;
- Партиципација биолошке породице приликом смештаја детета;
- Право деце на учешће у медијима и ставови о фотографисању детета;

За ове теме планира се вишедневни стручни скуп у заједничкој организацији Центра и центара за социјални рад с којима Центар сарађује.

Потребно је организовати посебан стручни скуп на тему „Деца и медији“ на коме би учешће узели и представници надлежног министарства, новинари, повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, заштитника људских права и др.

За усаглашавање стручне праксе и јачање стручних компетенција потребно је усагласити, односно добити стручно мишљење надлежног министарства **за које активности у свакодневном животу детета и хранитељске породице је потребна сагласност старатеља детета.** У пракси има много нелогичности и неприхватљивих ограничења и уплива у функционисање хранитељске породице што нарушава концепт живота детета у хранитељској породици и искуства позитивног модела породичног живота, односно основног принципа у заштити деце – припадност породици. Неки центри не дозвољавају да деца и хранитељи иду на излет, ако је ван места боравка, без сагласности старатеља, на летовање, школе за манекене ако ће се јавно појављивати, објављивање фотографије матураната на паноима у школи и сл. што је додатна дискриминација за децу на хранитељству.

Центар ће се обратити надлежном министарству с предлогом да се дефинишу питања о којима одлучује старатељ у складу са законом и најбољим интересом детета и такво мишљење достави свим центрима за социјални рад и центрима за породични смештај и усвојење.

За континуирани рад на стручном усавршавању запослених, Центар ће донети посебан програм стручног усавршавања и то на појединачном нивоу, а према предлозима супервизора.

Развијање вештина стручних радника посебан је и континуиран задатак, који се не остварује само учешћем на едукативним скуповима. Изградња професионалних знања захтева индивидуални рад супервизора са саветницима, коришћење стручне литературе, праћење сајтова сродних организација у другим земљама, размена стручних знања са колегама и стручњака из других система на које су деца упућена и с којима остварујемо сарадњу.

Стручни радници Центра су константно изложени провери својих компетенција кроз подршку хранитељима, а њихов рад директно утиче на развој деце на хранитељству.

Сви супервизори ће за сваког супервизанта сачинити план стручног усавршавања и обезбеђивати му стручну подршку континуирано.

Супервизори ће користити и групни рад са својим супервизантима за развијање стручних знања.

Трећи циљ

Хранитељи су стекли и примењују нова знања и вештине за бригу о деци на хранитељству, што доприноси бољој функционалности хранитељских породица и развоју деце у складу са њиховим потенцијалима

1. Израда плана услуга подршке детету и хранитељској породици

Основни задатак саветника за хранитељство је увид у рад хранитељске породице, процена компетенција за хранитељство, процена потреба детета и на основу тога пружање подршке. Нажалост, и у овом делу осећа се недостатак подзаконског акта, јер је у постојећем правилнику о хранитељству (који је рађен према плану да центри за породични смештај и усвојење раде у оквиру центара за социјални рад) према коме је планирано заједничко доношење плана услуга за дете у оквиру стручног тима центра за социјални рад, што је неодрживо у условима функционисања Центра као посебне установе формиране са задацима дефинисаним у Закону о социјалној заштити.

Како би обезбедили остваривање законске функције Центра, планира се да саветници за хранитељство доносе план услуга подршке детету и хранитељској породици на основу плана услуга за дете које доноси центар за социјални рад и процене саветника о потребама детета на хранитељству, компетенцијама хранитеља **и то уз активну партиципацију детета и хранитељске породице.**

Активности:

1.1. Анализа извештаја о функционисању хранитељских породица који је достављен центру за социјални рад – сви саветници за хранитељство ће у току јануара и фебруара у кућним посетама упознати хранитеље са извештајем и заједно са њима донети план услуга подршке за текућу годину, уз партиципацију детета у складу са његовим когнитивним способностима.

1.2. План услуга подршке детету и хранитељској породици саветници ће доставити хранитељској породици.

1.3. Полугодишњи извештај саветници ће радити на основу евалуације реализације донетог плана укључујући и мишљење хранитеља и детета, и са својим извештајем упознати хранитељску породицу.

2. Развијање знања и вештина хранитеља

Као и професионалци и хранитељи су у сталној потреби за новим знањима. Већина хранитеља има свест о томе и радо се одазива едукативним скуповима у Центру. Ниво оспособљености хранитеља за бригу о деци је различит, захтева посебна улагања, али и мотивацију хранитеља да се припремају за прихавт деце на смештај, односно да буду

спремни да реагују на настале очекиване и неочекиване проблеме током одвијања хранитељства.

Активности:

2.1. Саветници за хранитељство ће, у оквиру плана услуга подршке детету и хранитељској породици, сачинити план обуке за сваку хранитељску породицу, почев од индивидуалног рада који спроводи саветник са породицом, па све до групног рада и укључивања у обуку на нивоу Центра.

2.2. На основу планова саветника, Центар ће сачинити План обука хранитеља за 2017. годину. Програм обука се сачињава квартално, објављује на сајту Центра и доставља на мејл свим хранитељима.

2.3. Саветници ће хранитељима предлагати и одређену литературу, романе и филмове из области хранитељства, давати задатке које ће са њима разрађивати у индивидуалном раду.

2.4. Наставиће се са обуком хранитеља за стандарде за хранитељство као и до сада, у великим групама хранитеља на општинском нивоу.

2.5. Центар ће организовати мешовите групе хранитеља и стручних радника на следеће теме:

- контакти између сиблинга;
- место физичког кажњавања у васпитању деце;
- психосексуални развој деце;
- изазови бриге о деци са изазовним понашањем;
- изазови бриге о деци са сметњама у развоју;
- изазови бриге о деци са ризиком од суицида;
- изазови бриге о деци избеглицама/мигрантима.

Хранитеље треба информисати и подстицати да посећују и по сопственом избору едукативне скупове, прате литературу и рад других хранитеља, као и да се укључе у Удружење хранитеља у оквиру кога могу организовати размену искуства и стручних знања.

3. Праћење и подршка хранитељским породицама

Праћење и подршка одвијаће се као и до сада:

- у кућним посетама - просечно седам до 8 обиласка годишње,
- у Центру - на састанцима са хранитељским паром и децом, заједно или одвојено;
- у установама где деца похађају школу, лече се или имају неке активности и у срадњи са пружаоцима тих услуга;
- у центрима за социјални рад.

Организовање праћења хранитељских породица врши се према дневном, недељном и месечном плану, који организују руководиоци организационих јединица. Овај задатак

отежава недостатак кадрова, али и других ресурса, пре свега, аутомобила. У свим срединама које су покривене редовним градским линијама, саветници користе градски превоз, а 4 аутомобила користе се, приоритетно за кућне посете хранитељским породицама.

Неопходна је континуирана процена квалитета пружања услуге, као и унапређивање стручног рада у односу на област праћења и подршке хранитељским породицама у свим кључним тачкама:

- обезбеђивање редовног процеса надгледања и подршке;
- информисање хранитеља и деце;
- саветодавно-едукативни рад са хранитељима;
- континуиране процене потреба деце и обезбеђивање подршке деци и хранитељским породицама;
- сачињавање индивидуалних планова услуге за корисника;
- организовање обуке;
- писање периодичних извештаја о раду хранитељских породица и предлагање мера за унапређивање заштите корисника;
- координирање мреже подршке деци и породици;
- ажурно вођење прописане документације.

Подршка и праћење хранитељских породица реализује се кроз следеће активности:

3.1. Увид у рад хранитеља на задовољавању потреба деце

Примат у праћењу рада хранитеља даје се кућним посетама и праћењу функционисања целокупне породице - што значи да се посета организује по правилу у време када је присутан хранитељски пар и деца. Посета се организује тако да се не ремети одлазак деце у школу и радни процес запослених хранитеља. Центар ће у складу са тим организовати посете неким хранитељским породицама у поподневним часовима, кроз прерасподелу радног времена запослених.

- кућне посете су најављене, планиране и свака има унапред дефинисан план рада с којим је породица упозната;
- породица се, као и саветник припрема за кућну посету;
- у ванредним ситуацијама кућна посета се не најављује;
- свака хранитељска породица има једну ненајављену кућну посету годишње;
- кућне посете планирају се тако да се саветник обавезно сретне са осталим одраслим особама у хранитељској породици;
- кућне посете се планирају тако да у њима дете на хранитељству учествује у складу са планом рада са хранитељском породицом;
- за студенте и друге младе на хранитељству могу се повремено организовати сусрети у Центру.
- У кућним посетама обављају се повремено и у зависности од теме, разговори насамо са дететом.

Носиоци активности: саветници за хранитељство
Рок: Континуирано

3.2. Саветодавно-едукативни рад са хранитељима

Саветници за хранитељство у кући хранитеља, са хранитељима и децом раде на развоју њихових компетенција користећи саветовање као активност подршке, али и индивидуални едукативни рад – у различитим модалитетима, према потребама породице. Ови облици рада са хранитељском породицом индивидуално ослањају се и на постигнуте ефекте едукативног групног рада са хранитељима и имају за циљ вођење хранитеља да научена знања преточе у праксу. То је озбиљан задатак за саветнике и захтева њихова знања и вештине вођења хранитеља кроз овај процес. Планирана је обука свих саветника за примену базичног саветовања као метода рада са хранитељским породицама.

Носилац посла: саветник за хранитељство
Рок: по потреби породице

3.3. Праћење примене прописаних стандарда за хранитељство

У претходном периоду доста је урађено на конципирању начина праћења хранитељских породица. Саветници су оспособљени да врше увид у стандарде који се односе на услове за децу у хранитељским породицама. Значајан корак начињен је увођењем обавезе вођења Радне свеске за хранитеље што је допринело бољем планирању и наменском трошењу средстава за децу на хранитељству. Иако се побољшавају услови за децу у хранитељским породицама, постоји потреба да се саветници више ангажују и континуирано прате услове у којима деца одрастају, да се не би десило да је пријављена посебна и одговарајућа соба за дете, али је временом дошло до промене и дете добило неки угао у коме му је смештен кревет. Посебно треба обратити пажњу на исхрану, нарочито код беба и мале деце, партиципацију деце у планирању свакодневних активности и задовољавања потреба и сл.

Активности:

- 3.3.1 Анкетирање деце и хранитеља о условима за дете;
- 3.3.2 Израда информације за децу и хранитеље о стандардима за дете и достављање свим хранитељима.

Носилац: правник и саветник за хранитељство
Рок: јуни

3.4. Организовање мреже социјалне подршке

Сарадња са другим установама и стручњацима на које је дете упућено – здравствене установе, предшколске установе, школе, установе културе, али и специјализоване сервисе подршке у локалној заједници је од високог значаја за адекватно задовољавање потреба детета.

Рад са другим стручњацима у системима на које је дете на хранитељству упућено од значаја је за дете али и за саветника и његов рад јер добија више информација и има увид у све аспекте дететовог развоја.

Активности:

3.4.1 Остваривање сарадње са НВО за пружање психосоцијалне помоћи деци у хранитељским породицама, која су високо трауматизована, укључујући и децу избеглице/мигранте – активност обезбеђена у оквиру пројекта са Међународним комитетом спаса.

Носилац посла: руководилац Службе
Рок: континуирано

3.5. Рад Тима за пријем захтева и смештај деце у хранитељске породице

Од 2013 године имамо константан пад нових смештаја корисника и то од 208 на 147 у 2016. години, што није у складу са потребама деце. Рад Тима за пријем захтева и смештај корисника зависи највише од капацитета слободних хранитељских породица. Ипак, као позитиван оцењује се тренд повећања смештаја најмлађе деце и адолесцената у 2016. години.

Центар је квалитет хранитељства одржавао и смањењем броја деце у једној породици, па је могуће тражити простор и у постојећим породицама за евентуално повећање нових смештаја.

Посебан изазов представља велики број захтева који са целокупне територије државе за смештај деце са сметњама у развоју, што се не може обезбедити. Најчешће су то деца са комбинованим сметњама и проблемима у понашању, адолесценти са више промена облика заштите, за шта се хранитељи не осећају спремним. Развијање компетенција хранитеља за бригу о деци са вишеструким сметњама захтева добро развијену мрежу подршке у локалној заједници која није искључиво у социјалној заштити, већ и у другим системима.

Активност:

3.5.1 Спровођење интензивне кампање за регрутовање нових хранитељских породица

Рок: фебруар – април
Носилац: Тим за реализацију кампање

4. Супервизијски рад

Резултати организације рада уведене 2015. године, којом су супервизори добили већу одговорност за рад групе супервизаната, потврђују оријентацију Центра да се рад унапређује кроз подршку и праћење стручних радника и повезивање искуства и размену знања.

Као стални учесници у раду Колегијума Центра, супервизори са својим малим групама супервизаната чине посебне тимове који креирају планове рада са хранитељским породицама, евалуирају рад саветника и својим стручним саветима и подршком кључни су за унапређивање рада саветника са хранитељским породицама.

Циљеви супервизијског рада у Центру у овој години су:

- подршка саветницима у интеграцији теорије и праксе;
- побољшање квалитета услуга психосоцијалног рада саветника и развој професионалних компетенција саветника за хранитељство;
- подела одговорности супервизора и саветника за рад са породицама, као и за резултате заштите детета на хранитељству;
- брига за ментално здравље и смањење негативних последица професионалног стреса;
- унапређивање заштите детета на хранитељству;

Окосницу рада супервизора чини план подршке хранитељској породици и праћење и подршка саветнику у реализацији тог плана. План рада супервизори ће радити у сарадњи са руководиоцем службе и до краја фебруара га доставити директору. Супервизори ће на крају године припремити извештај за сваког супервизанта са предлозима за њихово даље стручно усавшавање.

Носилац посла: руководиоц и супервизори
Рок: континуирано

5. Интерна контрола рада запослених

Интерна контрола рада запослених у Центру редовна је активност са добрим резултатима. Ефекти су вишеструки. Пре свега обезбеђује целовит увид у рад и остваривање свих задатака, посебно у делу вођења евиденције и документације, превенира нагомилавање и одлагање задатака у процесу рада, и покреће запослене да заврше све задатке у вези са заштитом детета. Служи и за побољшање администрације у Центру и сл.

Интерна контрола је започета у 2016. години и биће обављена до средине године од стране Комисије коју је именовано директор.

Носилац: Комисија
Рок: -јун

Четврти циљ

Деца на хранитељству имају додатну подршку Центра и оснажена су да партиципирају у заштити и слободно испољавају своје мишљење

1. Развој различитих облика породичног смештаја

Центар је веома активан у припреми система за увођење нових облика хранитељства, и учествовао је у припреми смерница за Ургентно хранитељство, повремено хранитељство, као и хранитељство за децу са изреченом судском мером надзора у другој породици. Уколико дође до измене Правилника о хранитељству, али и регулисања начина финансирања, стећи ће се услови за примену других облика хранитељства у складу са стандардима. Под другим облицима хранитељства овде подразумевамо друге у односу на стандардно хранитељство као најзаступљенији и уређен облик хранитељства.

Други облици хранитељства класификовани су за посебно осетљиве групе деце које захтевају посебно развијене компетенције хранитеља за бригу о њима, као и различите видове интензивне подршке. Јасно је да је развој ових облика хранитељства, поред обезбеђених законских услова, веома изазован задатак за Центар. Кључне активности Центра усмерене су константно на припрему хранитеља за ове облике хранитељства и у сусрет промени закона.

Центар је у протеклом периоду увео или пилотирао све друге облике хранитељства, упркос препрекама због недостатка адекватне законске регулативе. Задаци у наредном периоду односе се на повећање броја хранитељских породица и деце са сметњама у развоју.

Активност:

- 1.1 Организовање фокус група са кандидатима за хранитеље и постојећим хранитељима и мотивисање за хранитељство, односно јачање компетенција за бригу о овој деци;
- 1.2 Реализација програма обуке хранитеља за различите облике хранитељства;
- 1.3 Израда одговарајуће литературе за подршку хранитељима;

Рок: Континуиран задатак

Носиоци: реализатори едукативних програма

2. Права деце на партиципацију и остваривање њихових интереса

Право деце да учествују у доношењу одлука од значаја за њихов живот посматрано из њиховог угла често делује као слово на папиру. Кад су у питању деца на хранитељству, партиципација деце најчешће се усложњава кад се утврди да је хранитељска породица некомпетентна, односно изгубила лиценцу, што значи и раскид хранитељства. Утврђивање разлога за губљење лиценце најређе долази на иницијативу деце, чак и кад је у питању злостављање. Потребно је у наредном периоду оснаживати децу да отворено говоре о условима у породици и износе своје мишљење.

Друга ситуација која је комплексна и са становишта партиципације детета и учешћа у остваривању интереса деце, испољава се приликом прекида хранитељства због губљења лиценце. Често се то дешава када су деца у адолесценцији после дужег боравка у истој породици, када је потребна њихова сагласност по закону, и када је ситуација комплексна. Потребно је више времена и пажње посветити деци како би њихова партиципација имала смисла. Задатак Центра у тим ситуацијама је да дете учествује у целом процесу процене прилагођено узрасту и когнитивним способностима.

Дете на хранитељству је често збуњено и кад су у питању контакти са родитељима. Може бити амбивалентно, понекад је у страху, тако да је његова партиципација и аутентично мишљење замаскирано, под теретом сопствених осећања.

Најзначајније је да хранитељи разумеју, а саветници прате и подржавају партиципацију детета у свакодневним активностима хранитељске породице и животу у њој као својој породици.

Активности:

2.1 Организовати фокус групе са децом на тему њихове партиципације и то на три нивоа: едукације о партиципацији и њиховим правима, разговору о њиховим искуствима и попуњавању упитника;

2.2 Саветници ће у својим плановима одредити дан за разговор са дететом насамо, у коме ће поред осталог, имати увид и у партиципацију детета у одлукама у хранитељској породици, али и стручних радника.

Носиоци: саветници и супервизори
Рок: континуирано

3. Подстицање развоја и напредовања деце кроз едукативне и друге програме подршке

Животни изазови деце на хранитељству су израженији и захтевају сталну подршку и покретачку енергију током развојног пута. Подршка се може добити у вршњачкој групи деце на хранитељству и групном раду као вид самоподршке деце што је добар начин рада на прихватању себе и изградњи самопоуздања деце.

Реализовање програма за децу на хранитељству у складу је са циљевима њиховог развоја. То је начин да се задовоље специфичне потребе ове групе деце везане за њихово животно искуство и штетне последице тог искуства, као што су тешкоће у образовном процесу и неговање идентитета. Такође им се пружа прилика за дружење и размену са вршњацима који имају слична искуства, на чему се заснива међусобна емпатија и оснаживање.

Број деце у нашој земљи која одрастају на хранитељству значајан је потенцијал као људски ресурс, а ширење активности са њима и њихово оснаживање води ка изградњи стабилних личности и позитивних одраслих људи који ће доприносити личном развоју али и развоју заједнице. Издвајамо неке од активности које Центар планира:

3.1. Подршка развоју сиблинских односа деце на хранитељству. Ову активност Центар је започео први пут 2015. године и то организовањем кампа за децу, што је дало добре резултате, па се подршка овој деци наставља.

Активности:

- **Камп за сиблинге** са спортско рекреативним и забавним садржајима и радом на успостављању/реуспостављању сиблинских односа применом методе Life book. Циљна група су браћа и сестре који живе у различитим хранитељским породицама - 20 учесника;
- **Обележавање Дана сиблинга** – Прошле године је први пут обележен 10. април као Дан сиблинга с идејом да постане традиција. Деца су то добро прихватила, тако да ће истог дана бити организовано дружење хранитеља, деце и стручних радника – 150 – 200 учесника, на пловећем броду на Дунаву.
- **Викенд окупљање сиблинга** - спортско рекреативни и забавни садржаји са фокусом на изградњу квалитета контаката браће и сестара. Циљеви су: обезбеђивање услова за стварање заједничких искустава и успомена и изградња квалитетних односа између сиблинга кроз реализацију структурираних активности. Планира се дружење на отвореном терену - обиласка културних споменика, ЗОО врта, Аде Циганлије и сл. за две групе сиблинга, односно око 70. деце.
- **Акредитација програма** – у припреми је за акредитацију програм подршке браћи и сестрама на хранитељству.

Ова активност биће реализована средствима донатора.

Носиоци: три стручна радника који су аутори Програма
Рок: април-септембар

3.2. Помоћ у учењу од стране волонтера - традиционална активност Центра. Ради се о индивидуалној помоћи у учењу коју обезбеђују волонтери - студенти, у хранитељској породици. Центар обезбеђује само трошкове превоза и то за мањи број студената.

3.3. Васпитање за здравље - такође традиционална активност коју реализују стручни радници Центра, а који су за овај програм обучени током трогодишњег пројекта који је финансирало Министарство здравља - 4 групе деце - око 120 учесника

3.4. Рад на књизи живота - програм који је намењен деци на хранитељству за неговање идентитета деце - реализују стручни радници Центра који су обучени за реализацију овог програма. Две групе деце - око 30-40 учесника.

3.5. Подстицање деце за укључивање у спортске и културне активности у локалној заједници, развијање интересовања и неговање талената код деце. Саветници за хранитељство ће на почетку године снимити потребе и интересовања деце и предложити активности у слободно време деце, односно подстицати хранитеље да подржавају и омогуће задовољавање потреба деце и у овој области.

3.6. Индивидуална помоћ за децу у циљу побољшања здравља, образовања, материјалног статуса - Центар ће наставити да обезбеђује помоћ индивидуално за децу:

- која се налазе у тежем здравственом стању за опоравак и лечење,
- која имају проблеме у образовном процесу и пад школских постигнућа,
- која имају таленте и постижу посебне резултате;
- која живе у сродничким породицама и имају материјалне тешкоће;
- другу децу за коју се процени да је потребна материјална подршка.

Средства за ове намене обезбеђују се из донација.

Ове године ће, захваљујући средствима из пројекта, биће обезбеђен пакет помоћи за све хранитељске породице које збрињавају децу избеглице/мигранте.

3.7. Обележавање Нове Године - Центар ће наставити да овај радостан празник за децу обележава пригодно - обезбеђивање позоришних представа и скромних поклона.

Средства за ове намене обезбеђују се из донација.

3.8. Подршка развоју деце од стране хранитеља и саветника - индивидуални рад у складу са потребама сваког детета. Обезбеђује се и кроз подршку хранитељским породицама које стичу нова знања и негују одговарајућу праксу рада са децом која ће одговорити на њихове потребе. Такође, саветник врши значајну подршку детету кроз индивидуални саветодавно-едукативни рад са дететом и подстиче укључивање детета у одређене активности које доприносе његовом развоју и напредовању, било да је реч о активностима у животој средини детета, програмима Центра или других сарадника с којима Центар успоставља сарадњу у интересу деце на хранитељству.

Рок: Током целе године

Пети циљ

Креативни и истраживачки рад Центра је покретач позитивних промена и напретка у хранитељству

Иновативност као изазов

Центар је у досадашњем раду представљао значајан ресурс за уношење новина у раду, критичко мишљење и иницијативе како би се одржала и унапредила политика заштите деце и развој квалитетног хранитељства. Центар је и истраживачка база многих младих снага, као и за обављање праксе студената више факултета, што представља предност установе у погледу добијања релевантних показатеља за креирање политике Центра, програма рада са хранитељским породицама, иницирања промена на законодавном пољу и креирања националне политике, те значајно доприноси угледу и позитивним оценама земље у заштити деце.

1. Креирање програма обуке

Искуство и трагања за најбољим начинима учења и унапређивања квалитета Центар стављају пред нове изазове, овог пута у креирању програма који ће битно унапредити рад стручних радника:

1.1. Креирање програма обуке саветника за хранитељство - програма обуке за саветнике - и то у неколико нивоа, основни и два виша нивоа, са провером знања. Овај програм има циљ да саветницима, пре свега, обезбеди знања о поступању у праћењу, подршци и интервенцијама у кризним ситуацијама у свим ситуацијама и облицима хранитељства. Припреме за овај програм започете су претходне године, пре свега, кроз припрему приручника за стручне раднике. Пролонгирање овог програма везано је за очекивања да ће држава донети подзаконска акта, што ће битно утицати на процедуре и надлежности Центра.

1.2. Креирање програма супервизијског рада у центрима за породични смештај и усвојење – обука супервизора. Током 2015. године вршена је припрема кроз пилотирање различитих модела супервизијског рада, на чему су радили стручни радници који обављају супервизијске послове и који ће бити носиоци израде новог програма. Рад на овом програму планиран је 2016. године, али није завршен због великог оптерећења стручних радника.

2. Истраживања

Центар је започео истраживање о сродничком хранитељству још 2015. године. Резултати првог дела су објављени у часопису „Социјална мисао“. Ово истраживање треба наставити у циљу унапређивања бриге о деци у сродничким хранитељским породицама и развоја квалитетног сродничког хранитељства.

Очекивани исходи су:

1. дефинисање критеријума за селекцију сродничких хранитељских породица и јасне процедуре и подељене одговорности центра за социјални рад и центра за породични смештај и усвојење у процени подобности сродничких породица за хранитељство;
2. израда програма обуке и других видова подршке сродничким хранитељским породицама;
3. иницирање доношења нових законских решења за унапређивање сродничког хранитељства;
4. уједначавање услова и квалитета заштите деце у хранитељским породицама.

Циљна група:

Истраживање ће се радити на целокупном узорку сродничких хранитељских породица на евиденцији овог Центра и то:

- сродничке хранитеље;
- децу и младе на хранитељству;
- саветнике за хранитељство;
- водитеље случаја из центара за социјални рад.

Рок: крај 2017. године

3. Пројектне активности Центра

Центар као установа или стручни радници овог центра континуирано учествују у пројектним активностима у области хранитељства, односно значајно доприносе иновацијама и унапређивању ове области.

У 2017. години, Центар ће реализовати следеће пројекте:

3.1. Породични смештај за децу избеглице/мигранте, са Међународним комитетом спаса чији су циљеви:

- Развијање мреже хранитељских породица где ће се смештати деца избеглице;
- Унапређивање капацитета центара за социјални рад и центара за породични смештај и усвојење у смислу селекције, припреме обуке и процене хранитељских породица;
- Обезбеђивање почетне материјалне подршке хранитељским породицама где се смештају деца-мигранти;

3.2. Одговарајућа брига и заштита за децу избеглице и мигранте без пратње: изградња капацитета за специјализовано хранитељство, са Save the Children, чији су циљеви:

- Израда програма обуке стручних радника и хранитеља и припрема за акредитацију;
- Реализација обуке за 4 групе, око 100 полазника.

3.3. Подршка деци са проблемима у понашању и хранитељским породицама, са Центром за позитиван развој деце и омладине – ЦЕПОРА и то: за 20 ХП, кроз менторске активности, заједничке радионице, у трајању од шест месеци;

3.4. Школа животних вештина - са Центром за позитиван развој деце и омладине – ЦЕПОРА реализација шест тренинга са децом на хранитељству:

- Школа емоција (препознавање и управљање емоцијама, страх. Љутња. Љубомора, љубав, стид);
- Школа комуникација (активно слушање, решавање конфликта, емоционална писменост);
- Школа личног идентитета (самосвест, самомотивација, самопоуздање, самоконтрола);
- Школа самосталног мишљења (конформизам, социјални утицаји пружање отпора негативним социјалним притисцима),
- Школа самоефикасности (постављање циљева, доношење одлука, организовање времена);
- Школа асертивности (асертивна комуникација, асертивна права).

4. Унапређивање базе података

Центар је током прошле године радио на модернизацији вођења евиденције о деци и хранитељским породицама и завршена је база података са апликацијама које омогућују и извештавање о раду Центра, укључујући и годишњи извештај у форми коју захтева надлежно министарство. У овој години наставља се са унапређивањем функција добијене апликације с циљем да се припреми за вођење јединствене базе података на нивоу Србије, а у складу са Законом о социјалној заштити.

Поред тога, Центар планира и израду програма за електронско вођење послова писарнице ћиме би се значајно унапредила ова функција.

Рок: континуирано

ЈАВНОСТ РАДА ЦЕНТРА

Принцип јавности рада руководи запослене у Центру да свој рад чине доступним јавности преко: средстава јавног информисања и објављивањем свих значајних докумената – програма, извештаја, одлука на званичном сајту Центра.

У 2017. годин Центар ће ажурирати свој сајт који ће имати више информација од значаја за јавност, као и циљаних према потенцијалним хранитељима, како би остварили циљ повећања броја квалитетних хранитеља.

Јавност рада обезбеђује се непосредно тако што се свим корисницима и хранитељима обезбеђују информације од значаја за остваривање њихових права и њихово функционисање.

Остваривање јавности у раду Центра врши се с поштовањем личности и приватности корисника и чувања службене тајне.

На рад Центра и запослених корисници и хранитељи имају могућност жалбе и притужбе као и на одлуке које Центар доноси. Притужбе и жалбе се подносе директору Центра или Управном одбору, а разматрању притужбе претходи састанак са подносиоцем притужбе. Сви корисници Центра и хранитељи редовно се обавештавају о својим правима и жалбеном поступку и у том поступку им се пружа помоћ.

Сарадња са медијима је континуирана и има за циљ реално представљање области, популарисање квалитетног хранитељства и стварање позитивне слике о хранитељству у јавности.

ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Очекивање бољих резултата природна је потреба и мотивациони елемент рада. Задаци које садржи овај програм су амбициозни, али и потребни како би њихово остварење било мотивациони фактор и снага за нове изазове. Без те снаге и сталног напредовања тешко да ћемо моћи да пратимо дете на хранитељству. Зато је делатност нашег Центра специфична и тражи оснаживања изнутра и сталну евалуацију резултата.

У 2017. Центар ће наставити пут ка квалитетнијем хранитељству, кроз:

- Унапређивање квалитета рада стручних радника и специјализована знања за задовољавање потреба деце;
- рационално коришћење постојећих ресурса Центра;
- рационално располагање финансијским средствима и економску стабилност;
- усклађен и развијен управљачки систем и ефикаснији рад;

Развијеност и квалитет услуге у 2017. години мериће се резултатима у:

1. Одржавању постојећег нивоа и постепеном повећању обухвата деце на хранитељству;
2. Одржавању постојећег нивоа и постепеном повећању броја хранитељских породица ;

3. Развијању нових облика хранитељства;
4. Повећању степена испуњености стандарда за хранитељство;
5. Смањењу прекида хранитељства;
6. Бољим школским резултатима деце;
7. Успешнијим осамосатљивањем деце;

Реализација овог програма у складу је са квалитетом процеса планирања, континуираног праћења и евалуације резултата, те прилагођавања рада према приоритетима, изненадним појавама и новонасталим приоритетима, како би Центар обавио примарне задатке који доприносе квалитету заштите корисника.

www.hraniteljstvo.gov.rs